

OD ISTOG PISCA

DNEVNIK JEDNOG ČAROBNJAKA

ALHEMIČAR

BRIDA

ANĐEO ČUVAR

NA OBALI REKE PIJEDRE SEDELA SAM I PLAKALA

MAKTUB

PETA GORA

VERONIKA JE ODLUČILA DA UMRE

ĐAVO I GOSPOĐICA PRIM

JEDANAEST MINUTA

PRIRUČNIK ZA RATNIKA SVETLOSTI

ZAHIR

POBEDNIK JE SAM

ALEF

RUKOPIS OTKRIVEN U AKRI

PRELJUBA

PAULO
KOELJO

*V*eštica
iz Portobela

S portugalskog prevela
Jasmina Nešković

■ Laguna ■

Naslov originala

Paulo Coelho

A BRUXA DE PORTOBELLO

Copyright © 2006 by Paulo Coelho

This edition was published by arrangements with Sant
Jordi Asociados, Barcelona, Spain. All rights reserved.
<http://paulocoelhoblog.com/>

Translation Copyright © ovog izdanja 2015, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*O, Marija,
začela bez greha,
moli se za nas koji se u tebe uzdamo.*

Za S.F.X., sunce koje širi svetlost i toplotu svud oko sebe i služi za primer onima koji razmišljaju preko granica svojih vidika.

*Niko ne meće zapaljene svijeće na sakriveno
mjesto, niti pod sud, nego na svijećnjak da vide
svjetlost koji ulaze.*

Jevanđelje po Luki, 11: 33

VEŠTICA IZ
PORTOBELA

Pre nego što svi ovi iskazi napuste moj radni sto i nastave sudbinu koju sam im odredio, želeo sam da od njih napravim tradicionalnu knjigu, u kojoj bih ispričao istinitu povest posle iscrpnog istraživanja.

Počeo sam da čitam seriju biografija koje bi mi mogle pomoći da je napišem, a shvatio sam sledeće: mišljenje koje autor gradi o glavnoj ličnosti završava tako što utiče na rezultat istraživanja. Kako moja namera nije bila da kažem ono što ja mislim, nego da pokažem kako su povest o „veštici iz Portobela“ videli njeni glavni akteri, konačno sam napustio ideju o knjizi. Mislio sam da bi više vredelo da jednostavno prenesem ono što su mi oni pričali.

Heron Rajan, 44 godine, novinar

Niko ne pali svetiljku da bi je sakrio iza vrata: svrha svetlosti je da osvetli prostor oko sebe, da otvori oči, da pokaže lepote i krasote u svojoj okolini.

Niko ne prinosi na žrtvu ono najdragocenije što ima: ljubav.

Niko ne prepušta svoje snove u ruke onima koji mogu da ih unište.

Niko, osim Atene.

Dugo vremena nakon Atenine smrti, njena bivša učiteljica zamolila me je da je pratim do grada Prestopansa, u Škotskoj. Pozivajući se na jedan feudalni zakon koji će biti ukinut sledećeg meseca, taj grad je zvanično pomilovao osamdeset i jednu osobu – uključujući i mačke – koje su pogubljene zbog veštičarenja, tokom XVI i XVII veka.

Prema zvaničnom predstavniku barona od Preston-grendža i Dolfinstouna „većina je bila osuđena bez ikakvog konkretnog dokaza, samo na osnovu iskaza svedoka optužbe, koji su izjavili da osećaju prisustvo zlih duhova“.

Nema potrebe da se ponovo podsećamo na sva nepočinstva Inkvizicije, sa njenim spravama za mučenje i

lomačama koje su raspirivale mržnja i osveta. Ali, tokom putovanja, Eda je više puta ponovila da postoji nešto u tom činu što ona ne može da prihvati: grad i četrnaesti Baron od Prestongrendža i Dolfinstouna, „dali su oprost“ svirepo pogubljenim osobama.

– Nalazimo se usred XXI veka, a potomci istinskih zločinaca, onih koji su ubijali nedužne ljude, još uvek daju sebi za pravo da „praštaju“. Vi to dobro znate, Herone.

Znao sam. Jedan novi lov na veštice uzimao je maha; s tom razlikom što, ovoga puta, oružje nije bilo usijano gvožđe već ironija ili represija. Svako ko slučajno otkrije u sebi neki dar i usudi se da govori o svojim sposobnostima, počinje da pobuđuje podozrenje. I onda obično muž, supruga, otac, sin, ili bilo ko od bližnjih, umesto da se time ponosi, na kraju zabranjuje da se ta tema uopšte i pomeni, iz straha da svoju porodicu ne izloži ruglu.

Pre nego što sam upoznao Atenu, smatrao sam da sve to nije ništa drugo nego jedan nečastan način zloupotrebe beznađa ljudskog bića. Moje putovanje u Transilvaniju radi snimanja dokumentarnog filma o vampirima takođe je bilo jedan od načina da se pokaže kako ljudi lako podležu obmanama; izvesne praznoverice ostaju ukorenjene u ljudskoj mašti, ma koliko besmisleno izgledale, i bivaju vešto iskorišćene od bezobzirnih pojedinaca. Kad sam posetio Drakulin zamak, rekonstruisan isključivo sa ciljem da turistima pruži utisak da se nalaze na jednom izuzetnom mestu, prišao mi je jedan vladin činovnik; stavio mi je do znanja da ću biti bogato nagrađen kad film bude prikazan na Bi-Bi-Siju. Po rečima tog činovnika, ja doprinosim propagiranju jednog značajnog mita, a to

zaslužuje izdašnu nadoknadu. Jedan od vođa je naveo podatak da se broj posetilaca povećava iz godine u godinu, i da je svako pominjanje tog mesta u osnovi pozitivno, čak i one tvrdnje da je zamak lažan, da je Vlad Drakula bio istorijska ličnost bez ikakve veze sa mitom, i da je cela priča obično bulažjenje jednog Irca (Brama Stokera) koji nikad nije ni kročio u taj kraj.

U tom trenutku mi je sinulo pred očima: shvatio sam da, ma koliko se strogo pridržavao činjenica, ja i nehotice saučestvujem u laži; iako je moja ideja bila upravo da demistifikujem to mesto, ljudi će i dalje verovati u ono što žele; vođa je bio u pravu – u suštini, i ja sam bio jedan od saučesnika u širenju propagande. Čim sam to uvideo, odustao sam od projekta, iako sam uložio znatna sredstva u putovanje i priprema istraživanja.

Ali odlazak u Transilvaniju, kako će se na kraju ispostaviti, izvršiće snažan uticaj na moj život: upoznao sam Atenu, dok je tražila svoju majku. Sudbina, ta tajanstvena, neumitna sudbina, učinila je da se nađemo, licem u lice, u beznačajnom holu jednog još beznačajnijeg hotela. Bio sam svedok njenog prvog razgovora sa Didri – ili Edom, kako više voli da je zovu. Prisustvovao sam, kao da samog sebe posmatram, uzaludnoj borbi koju je moje srce vodilo da ne bi dozvolilo da me zavede jedna žena koja nije pripadala mom svetu. Aplaudirao sam kad je razum izgubio bitku, a jedino što mi je preostalo bilo je da se prepustim, da prihvatim činjenicu da sam se zaljubio.

Ipak, to osećanje mi je omogućilo da vidim obrede kakve nikad nisam ni sanjao, dve materijalizacije, transove. Smatrajući da sam zaslepljen ljubavlju, sumnjao sam

u sve, ali sumnja, umesto da me parališe, gurala me je u susret okeanima za koje nisam ni slutio da postoje. Bila je to snaga koja mi je u najtežim trenucima pomogla da podnesem podozrivost i cinizam mojih prijatelja novinara i da pišem o Ateni i njenom radu. I pošto je ljubav nastavila da živi, i sada kad je Atena već odavno mrtva, ta snaga je i dalje prisutna, iako mi je jedina želja da zaboravim ono što sam video i naučio. Mogao sam da plovim po tom svetu samo ako držim Atenu za ruku.

To su bili njeni vrtovi, njene reke, njene planine. Sada, kad je ona otišla, osećam potrebu da sve što pre postane onakvo kakvo je i ranije bilo; usredsrediću se na probleme prevoza, na spoljnu politiku Velike Britanije, na naš poreski sistem. Želim ponovo da mislim da je svet magije samo jedan vešto razrađen trik. Da su ljudi sujeverni. Da ono što nauka nije u stanju da objasni, nema ni prava da postoji.

Kad su sastanci u Portobelu počeli da izmiču kontroli, vodili smo beskrajne rasprave o njenom ponašanju, iako me danas raduje pomisao da nikad nije htela da me poslušša. Ako postoji neka uteha u tragediji gubitka osobe koju smo toliko silno voleli, to je ona uvek neophodna nada da je možda i bolje što se tako dogodilo.

Budim se i uspavljujem s tim uverenjem; bolje je što je Atena otišla pre nego što se spustila u dubine ovozemaljskog pakla. Nikad ne bi uspela da povрати duševni mir posle događaja koji su je žigosali kao „vešticu iz Portobela“. Ostatak njenog života bio bi gorko sučeljavanje njenih ličnih snova sa kolektivnom stvarnošću. Poznavajući njenu prirodu, znam da bi se borila do kraja, trošila svoju

energiju i radost u nastojanju da dokaže nešto u šta niko, apsolutno niko, nije spreman da poveruje.

Ko zna, možda je tražila smrt kao što brodolomnik traži ostrvo. Mora da je stajala na mnogim stanicama metroa, u cik zore, čekajući napadače koji nisu dolazili. Hodala je kroz najopasnije četvrti Londona, tražeći ubicu koji se nije pojavljivao. Izazivala je gnev nasilnika, koji nisu uspevali da daju oduška svom besu.

Sve dok nije postigla željeni cilj: da bude svirepo ubijena. Ali, na kraju krajeva, koliko ima među nama onih koji su izbegli da vide kako im najvažnije stvari u životu izmiču iz časa u čas? I tu ne mislim samo na drage osobe, već i na naše ideje i snove: možemo odolevati jedan dan, nedelju dana, nekoliko godina, ali uvek smo osuđeni na gubitak. Naše telo nastavlja da živi, ali duša zadobija smrtonosni udarac, pre ili kasnije. To je savršen zločin u kome ne znamo ko je ubio našu radost, koji su ga motivi na to naveli i gde se kriju krivci.

A i ti krivci, koji ne otkrivaju svoja imena, jesu li uopšte svesni svojih postupaka? Mislim da nisu, jer su i oni sami žrtve stvarnosti koju su stvorili – ma koliko možda bili utučeni ili obesni, nemoćni ili silni.

Ne razumeju i nikad ne bi razumeli Atenin svet. Dobro sam to rekao: Atenin svet. Napokon sam priznao sebi da sam bio tu samo u prolazu, kao po nekoj milosti, kao neko ko se obreo u divnoj palati, kušao najbolja jela, svestan da je sve to samo jedno slavlje, jer palata nije njegova, hrana nije kupljena njegovim novcem, a u datom trenutku svetla se gase, domaćini odlaze na spavanje, sluge se povlače u svoje sobe, kapija se zatvara, i mi smo ponovo na ulici,

čekajući taksi ili autobus da nas vrati u osrednjost naše svakodnevice.

I evo, ja se vraćam. Bolje rečeno: jedan deo mene se vraća u ovaj svet u kome jedino ima smisla ono što vidimo, dotičemo i što možemo da objasnimo. Ponovo sam se uželeo kazni zbog prekoračenja brzine, ljudi koji se prepiru pred šalterima u banci, večitih žalopojki na račun vremena, filmova strave i užasa i trka Formule 1. To je svet u kome ću morati da sudelujem do kraja svojih zemaljskih dana; oženiću se, imaću decu, a prošlost će biti daleka uspomena, koja će me na kraju naterati da se upitam, preko dana: kako sam mogao da budem toliko slep, kako sam mogao da budem toliko naivan?

Ali takođe znam da će, noću, drugi deo mene nastaviti da bludi prostorima, u dodiru sa stvarima podjednako stvarnim kao i paklo cigareta i čaša džina ispred mene. Moja će duša plesati sa Ateninom dušom, biću sa njom dok spavam, budiću se sav znojav, odlaziti u kuhinju da popijem čašu vode, shvatiti da je u borbi s utvarama potrebno koristiti stvari koje ne pripadaju stvarnosti. I tada ću, pridržavajući se saveta moje babe, staviti raširene makaze na stočić kraj uzglavlja, i time prekinuti produžetak sna.

Sutradan, pogledaću makaze s izvesnim kajanjem. Ali moram da se ponovo priviknem na ovaj svet, ili ću završiti u ludilu.

Andrea, 32 godine, glumica

„Niko ne može nikoga da zloupotrebljava. U svakom odnosu, obe osobe znaju šta rade, čak i ako se jedna od njih kasnije požali da je bila iskorišćena.“

To je Atena govorila – ali se ponašala potpuno suprotno, jer sam ja bila iskorišćena i zloupotrebljena bez ikakvih obzira prema mojim osećanjima. Stvar postaje još ozbiljnija kada govorimo o magiji; uostalom, ona je bila moja učiteljica, zadužena da prenosi svete tajne, da probudi skrivenu snagu, koju svi mi posedujemo. Kad se otišemo na to nepoznato more, mi slepo verujemo onima koji nas vode – ubeđeni da znaju više od nas.

E pa ja mogu da garantujem: ne znaju. Ni Atena, ni Eda, ni osobe koje sam upoznala preko njih. Ona mi je govorila da i sama uči dok podučava, i mada sam ja u početku odbijala da poverujem, mogla sam kasnije da se uverim da je verovatno govorila istinu, jer sam na kraju otkrila da je to bio jedan od njenih načina da nas natera da položimo oružje i da se prepustimo njenim čarima.

Ljudi koji tragaju za duhovnošću ne razmišljaju: žele rezultate. Žele da se osete moćnim, daleko od anonimne

gomile. Žele da budu posebni. Atena se poigravala tuđim osećanjima na jedan stravičan način.

Čini mi se da je u prošlosti gajila duboko divljenje prema Svetoj Terezi iz Lizijea. Katolička religija me ne interesuje, ali, prema onome što sam čula, Tereza je bila u nekoj vrsti mističkog i fizičkog zajedništva sa Bogom. Atena je jednom pomenula da bi volela kad bi i njena sudbina ličila na sudbinu te svetiteljke: u tom slučaju, trebalo je da uđe u neki samostan i posveti život kontemplaciji ili služenju sirotinji. Bilo bi to mnogo korisnije za ovaj svet, i mnogo manje opasno nego uvlačiti ljude, posredstvom muzike i obreda, u neku vrstu trovanja, kad možemo stupiti u dodir sa onim najboljim, ali i onim najgorim što nosimo u sebi.

Ja sam joj se obratila tražeći objašnjenje za smisao svog života – iako sam to prikrla pri našem prvom susretu. Trebalo je da shvatim od početka da Atena nije bila naročito zainteresovana za to; želela je da živi, da pleše, da vodi ljubav, da putuje, da okuplja ljude oko sebe da bi pokazala kako je mudra, da bi ispoljila svoje sposobnosti, izazivala bližnje, iskoristila sve što je najprofanije u nama – iako je nastojala da svome traganju dâ jednu duhovnu glazuru.

Pri svakom našem susretu, bilo da je reč o magijskim obredima ili o odlasku u neku kafanu, osećala sam njenu moć. Toliko je ta moć bila jaka, da sam imala utisak da mogu da je dotaknem. U početku sam bila fascinirana, htela sam da budem kao ona. Ali jednoga dana, u nekoj kafani, počela je da govori o takozvanom „Trećem obredu“, koji obuhvata seksualnost. Učinila je to u prisustvu mog verenika, tobože s namerom da me poduči. Po mom mišljenju, njen cilj je zapravo bio da zavede čoveka koga sam volela.

I, naravno, na kraju je i uspela.

Nije lepo govoriti ružno o osobama koje su prošle iz ovog života u astralnu ravan. Atena nije morala da polaže račune meni, već svim onim silama koje je, umesto da ih usmeri na dobrobit čovečanstva i na sopstveno duhovno usavršavanje, koristila isključivo za svoju ličnu korist.

A što je najgore: sve što smo zajedno započele moglo je da uspe, samo da nije bilo one njene sklonosti ka egzibicionizmu. Dovoljno bi bilo da se ponašala malo diskretnije, i danas bismo zajedno ispunile misiju koja nam je poverena. Ali nije uspevala da se kontroliše, smatrala je sebe vlasnicom istine, kadrom da savlada sve prepreke koristeći jedino svoju moć zavođenja.

I koji je bio rezultat? Ja sam ostala sama. I ne mogu ostaviti započeti posao na pola puta – moram ići do kraja, iako se ponekad osećam slabom, i gotovo uvek malodušnom.

Ne čudi me što se njen život okončao na taj način: živela je flertujući s opasnošću. Kažu da su ekstrovertne osobe nesrećnije od introvertnih, i da osećaju potrebu da to kompenzuju dokazujući sebi da su zadovoljne, vesele, da drže korak sa životom; barem u njenom slučaju, ova tvrdnja je savršeno tačna.

Atena je bila svesna svoje harizme i nanela je patnju svima koji su je voleli.

Uključujući i mene.

Didre O' Nil, 37 godina, lekarka, poznata kao Eda

Ako nas neki nepoznati muškarac pozove danas telefonom, malo popriča, ne udvara se, ne kaže ništa naročito, ali nam ipak pokloni pažnju kakva nam se retko ukazuje, mi smo u stanju da te iste večeri odemo u krevet već prilično zaljubljene. Takve smo mi žene, i nema ničeg rđavog u tome – u ženskoj je prirodi da se otvara za ljubav s velikom lakoćom.

Takva je bila i ljubav koja me je otvorila za susret s Majkom, kada sam imala devetnaest godina. Atena je imala isto toliko kad je prvi put pala u trans, dok je plesala. Ali to je jedino što nam je bilo zajedničko – životno doba u kome smo doživele inicijaciju.

U svemu ostalom bile smo potpuno i duboko različite, naročito u svom načinu ophođenja prema drugima. Kao njena učiteljica, uvek sam davala sve od sebe da bih mogla da usmeravam njeno unutrašnje traganje. Kao njena prijateljica – iako nisam bila sigurna da nam je to osećanje uzajamno – nastojala sam da je upozorim na činjenicu da svet još nije spreman za promene koje je ona želela da

izazove. Sećam se da sam provela nekoliko besanih noći dok nisam odlučila da joj dozvolim da se ponaša potpuno slobodno, sledeći jedino zapovesti svoga srca.

Njen veliki problem bila je želja da bude žena XXII veka – iako je živela tek na početku XXI, i što je dozvolila da svi to vide. Platila je cenu? Bez sumnje. Ali platila bi još višu cenu da je potiskivala svoju bujnu, neobuzdanu prirodu. Bila bi ogorčena, frustrirana, većito zaokupljena onim „šta će drugi da misle“, ponavljajući sebi „daj najpre da ovo rešim, a kasnije ću se posvetiti svojim snovima“ i vazdan bi se žalila da „nikad nema idealnih uslova“.

Svi traže savršenog učitelja; ali učitelji su ipak samo ljudska bića, iako njihove pouke mogu biti božanske – i to je nešto što ljudi teško prihvataju. Da ne brkaju profesora sa onim čemu ih podučava, obred sa ekstazom, tumača simbola sa simbolom po sebi. Predanje podrazumeva susret sa silama života, a ne sa osobama koje ih prenose. Ali mi smo slabići: tražimo da nam Majka pošalje vođe, dok nam Ona šalje samo znakove pored puta koji treba da pređemo.

Teško onima koji traže pastire, umesto da izgaraju za slobodom! Susret sa višom energijom dostupan je svakome, ali je daleko od onih koji prebacuju svoju odgovornost na drugoga. Naše vreme na ovoj zemlji je sveto, i mi moramo da slavimo svaki njegov trenutak.

Ljudi su potpuno zaboravili koliko je to značajno: čak su se i verski praznici sveli na prilike za odlazak na plažu, u parkove, na skijanje. Nema više rituala. Više niko ne uspeva da obične delatnosti preobrati u svete manifestacije. Kuvamo žaleći se na traćenje vremena, a mogli bismo ljubav da pretvorimo u hranu. Radimo smatrajući to božjim prokletstvom,

a trebalo bi da iskoristimo svoje sposobnosti da bismo sebi priuštili zadovoljstvo, i da bismo širili energiju Majke.

Atena je iznela na videlo prebogati svet koji svi mi nosimo u duši, ne uviđajući da ljudi još nisu spremni da prihvate svoje moći.

Mi, žene, kad tražimo smisao života ili put saznanja, uvek se poistovećujemo sa jednim od četiri klasična arhetipa.

Devica (a tu ne mislim na seksualnost), to je ona čije se traganje odvija kroz potpunu nezavisnost, a sve što nauči je plod njene sposobnosti da se sama suoči sa izazovima.

Mučenica otkriva u bolu, u požrtvovanju, u patnji, način da upozna samu sebe.

Svetica nalazi pravi smisao svog života u ljubavi bez granica, u sposobnosti da daje ne tražeći ništa zauzvrat.

Napokon, Veštica se upušta u potragu za potpunim i bezgraničnim uživanjem – nalazeći u tome opravdanje za svoju egzistenciju.

Atena je objedinjavala u sebi sve četiri u isto vreme, iako obično treba da izaberemo samo jednu od tih tradicionalnih ženskih uloga.

Naravno da možemo da opravdamo njeno ponašanje, tvrdeći da svi koji dospeju u stanje transa ili ekstaze gube kontakt sa stvarnošću. To je pogrešno rasuđivanje: fizički svet i duhovni svet su jedno te isto. Možemo nazreti božansko u svakoj trunci prašine, ali nas to ne sprečava da je u jednom potezu izbrišemo vlažnom krpom. Božansko time ne iščezava, nego se preobražava u čistu površinu.

Atena je morala više da se čuva. Dok razmišljam o životu i smrti moje učenice, shvatam da bi bilo bolje da i ja malo promenim svoj način ponašanja.